

TÜRK HALK MÜZİĞİ EZGİLERİNDE VARYANTLAR: ISPARTA-BURDUR ÖRNEĞİ

Yrd. Doç. Dr. Elvan GÜN DURU*

ÖZ

Her folklor ürünü gibi türkülerin de zaman içinde varyantları oluşur. Bu varyantlar, türkülerin yenilenerek çoğalmasına sebep olur. Türkülerin söz, ezgi ve usul yönünden varyantları meydana gelir. Bu varyantların da birçok sebebi bulunmaktadır. Bu çalışmada anonim halk kültürü ürünlerinden biri olan türkülerin genç nesile aktarılması, kültürel bellek yoluyla yaygınlaştırılması ve farklı ortamlarda paylaşılması esnasında ortaya çıkan değişiklikler (varyantlaşmalar), Isparta ve Burdur yöresi bağlamında irdelenerek ele alınmıştır. TRT (Türkiye Radyo ve Televizyon Kurumu) Türk Halk Müziği repertuarına girmiş olan Isparta türkülerinin Burdur'daki varyant örnekleri çalışmanın inceleme alanına girmektedir. Sözlü kültür alanında daha çok metinlere ve sözlere dayalı olarak yapılmış olan çalışmalar anlatılardaki ve aktarımlardaki değişimleri sözel düzeyde araştırmış ve ortaya koymuştur. Ancak, bu sözel yapılara eşlik eden ezgisel öğelerdeki değişimlere ve varyantlara yönelik yapılmış olan çalışmaların, sözel değişimlere ve varyantlara ilişkin olarak yapılan çalışmalar kadar yaygın olmadığı görülmektedir. Örnek olarak sunulan türkülerin ezgisel, sözel ve ritmik yapı bakımlarından uğradığı değişimler açıklanarak, sözlü kültürün aktarımında yaşanan farklılıklar ortaya konmaya çalışılmıştır. Bir kültür ürününün farklı bir coğrafyaya adapte olma aşamasında, o coğrafyanın özelliklerine göre yeniden şekillendiği belirlenmiştir. Sonuç olarak, ister sözel olsun, ister ezgisel veya usul yönlerinden olsun, tespit edilmiş her değişimin ve varyantların halk türkülerini için bir kazanç olduğunu kabul etmek ve bugüne kadar yerleşmiş olan yanlış kanılardan ve yapılan yanlış uygulamalardan vazgeçerek varyantları olan türkülerini de derleyip kayıt altına almak ve arşivlerimize kazandırmak gerekmektedir.

Anahtar Kelimeler: Halk Müziği, Türkü, Varyantlaşma, Kültür, Sözlü Kültür.

VARIANTS IN TURKISH FOLK SONGS' MELODIES: THE EXAMPLES OF ISPARTA AND BURDUR

ABSTRACT

Like every folkloric production, the Turkish folk songs also become variable over time. This variation results in folk songs being renewed and multiplied. Turkish folk songs become differentiated in regards to their melody and style. There are a lot of reasons for this kind of variation. In this study, within the context of the Isparta and Burdur regions, the Turkish folk songs, one of the anonymous cultural productions, are examined in terms of changes that occur during their transmission from generation to generation, dissemination via cultural memory, and sharing in various contexts. The scope of the study includes the folk songs from Isparta region that have variants in Burdur region and which are included in the repertoire of the Turkish Radio and Television Corporation (TRT). Studies that are based on texts and linguistic information on the field of oral culture have examined only linguistic changes in oral narratives and their transmission. However, studies on the differences and changes in melodic elements that accompany narrative forms are not as many as those on the narratives of the folk songs. By explaining the changes experienced in terms of melodies, verbal and rhythmic structure in the examples used in this study, it is aimed to show the variations occurred during the transmission of the oral culture. It is determined that during the adaptation process of a cultural product to a different geographical region, the product is acclimated to the characteristics of the new region. Consequently, it is necessary to accept that all the differentiations and variations detected, whether it is verbal, rhythmic or stylistic, are a gain for folk songs and to reverse any established misconceptions and give up ill-advised applications by recording and archiving folk songs that have changed and become variant.

KeyWords: Folk Music, Folk Song, Variations, Culture, Oral Culture.

* Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi Eğitim Fakültesi Güzel Sanatlar Eğitimi Bölümü Müzik Eğitimi Anabilim Dalı, egun@mehmetakif.edu.tr

1. GİRİŞ

Bir toplumun yüzyıllar boyunca içinde yaşadığı, yaşattığı, paylaştığı ve nesilden nesile aktardığı gelenekler o toplumun kültürünü oluşturmaktadır. Kültür ise yazılı ve sözlü kültür olmak üzere iki alanda incelenmektedir. Yazının henüz var olmadığı zamanlardan itibaren toplumlar kendi halk kültürlerini sözel olarak aktarmış ve sözlü kültür ürünlerini ortaya çıkarmışlardır.

Ortaya çıkan bu halk kültürü ürünlerinin başlıca özellikleri ise, “sözlü veya yazılı olma, bireye veya topluma ait olma, eş ve benzer metinler (varyant ve versiyonlar) halinde olma, geleneğe bağlı olma, ulusal ve uluslararası olma”sıdır (Ekici 2006: 72). Elbette bu durum daha çok sözlü edebiyat ürünlerinden sayılan türkülerimiz için de geçerlidir. Söz konusu ürünler ise hem oluşumları, hem yaygınlaşması ve bu yaygınlaşma sürecinde oluşan varyantlar bakımından oldukça dikkat çekicidir. Türkülerimizde varyantlar bazen ezginin aynı kalıp sözlerinin değişmesi, bazen de sözlerinin aynı kalıp ezgisinin değişmesi şeklinde gerçekleşmektedir. Bu oluşum farklı coğrafyalarda daha da önem kazanmakta; söz ve ezginin muhtemel değişimi yanında farklı tabloların ortaya çıkması da söz konusudur (Elçi, 2011: 139).

Eş metin de denilebilecek olan versiyon terimini araştırmacılar “anlatılarda aynı metnin anlatıcılar tarafından biraz farklı anlatılmasıyla oluşan metin”, varyant terimini ise “eş metinden daha ileri düzeyde farklılık gösteren metinleri karşılamak üzere kullanılan terim” şeklinde açıklamaktadırlar (Artun 2005: 58) .

Oğuz’a göre (2000) ise “Varyant ile version terimleri birbirinin aynısı değildir.” demektedir. Ayrıca “varyant”ı “eş metin”; “version”u ise “benzer metin” diye nitelendirmektedir (Oğuz, 2000: 25). Çünkü eş metin “Birbiriyle yan yana geldiğinde uyumsuzluk göstermeyen uygun bir beraberlik ve “eşlik” sergileyen metinler için kullanılmış bir terimdir.” demektedir. Version ise birbirine benzeyen, aynı olandır. Eş metin ise birbirine benzer olan metinlerin şu ya da bu şekilde farklılaşmış olandır (Oğuz, 2000: 26-27). Bu tanımlamalardan da anlaşılacağı gibi “varyant” edebiyat sahasında da asıl olandan az ya da çok farklılıklarla oluşturulan bir yeni eseri (düzenlemeyi, yazımı veya yorumu) ifade etmektedir.

Başka bir deyişle sözlü ve yazılı edebiyatımızda duyulan, söylenen veya görülen türkülerin; atasözleri, masallar, bilmece ve maniler gibi yaygın ürünler (Elçin 2005: 195) olduğu göz önüne alınırsa halkbilimi ürünlerinin hemen hepsinde olduğu gibi türkülerde de varyantlardan bahsetmenin mümkün olduğu sonucuna ulaşılabilecektir.

Bir metnin veya hikayenin aynı anlatıcı tarafından farklı zaman dilimlerinde farklı biçimlerde anlatılmasıyla farklı coğrafyalarda farklı biçimlerde yer alması muhtemel bir durumdur. Aynı şekilde türkülerin de âşıklar ve yorumcular tarafından, farklı coğrafyalarda farklı biçimlerde söylenmesi durumunda türkülerde varyantlaşmalar oluşmaktadır.

Türkülerin, farklı coğrafyalarda farklı biçimlerde (tavır, üslup ve ses organizasyonlarında) söylenenlerine rastlanmasının yanı sıra farklı sözlerle de karşımıza çıkan türküler bulunmaktadır. Bu durumun sebeplerinin ortaya konması için de hafıza ile müzik kültürü ilişkisinin irdelenmesi gerekmektedir. Müzik hafızasının aktarımı bir toplumun kendi müzik geleneğinin oluşumundaki temel etmendir. Hafıza aktarımı aracılığıyla hem aynı dönemin insanları arasında hem de farklı kuşaklar arasında müzik geleneğinin iletilmesi ve bu yolla ortak bir müzik kültürünün oluşması sağlanmaktadır. Bu şekliyle, hem yatay de hem

dikey anlamda bir aktarımı yansıtan bu süreç, durağan olmayan ve değişimi içinde taşıyan bir yapıdır (Güroy, 2011).

Sözlü kültür ortamında aktarılan ürünlerin her birinin yorumlanması sırasında yeniden yaratıldıkları ve özgün bir metin bulmanın ya da aramanın anlamsızlığı özellikle performans kuramcılar ve sözlü formül teorisyenleri tarafından sıklıkla ifade edilmiştir. Her coğrafya ve kültür, yani her anlatıcı; anlatısını o coğrafyanın o kültürün özelliklerine göre yerleştirir, bir bakıma onu o topraklardan çıkmış bir anlatı biçimine dönüştürür. Anlatılarda görülen bu yerleşme ve varyantların izleri, ezgilerde ve müzikal yapılarda da görülebilir. Benzer sözlere sahip türküler farklı yörelerde farklı müzikal yapılar içerisinde karşımıza çıkabilir. Bu da bizi sözel icra biçimlerinin yanı sıra müzikal icraların da sözler gibi bölgesel ve yöresel farklılıkları yansıtabileceği sonucuna götürür (Elçi, 2011).

Türkülerin taşındığı farklı coğrafya, nüfus yapısı, doğal çevre, inanışlar, birçok farklılık içeren kültürel unsurlar, yaşayış biçimleri vb. sosyal ve mekânsal özellikler, türkülerin hem ezgisinde hem de hikâyelerinin yapısında değişiklikler meydana getirebilmektedir. Bu vasıflar, hikâyeli türkülerin yalnız nesir kısmında değil aynı zamanda manzum bölümlerinde ve ezgilerinde de görülmektedir. Farklı mekân, insan ve müzik çevresinde türkülerin daha kolay varyantları oluşmaktadır. Türküler taşıyıcı unsurlar tarafından farklı diyarlara gittikleri zaman bu yeni mekân, musiki çevresi, farklı kültür ve insan topluluğu içinde çok daha rahat farklılaşabilmekte ve varyant ihtimali artmaktadır. Türkülerin gerek söz gerek ezgi ve gerek usul unsurları varyantlaşırken merkezden uzaklaştıkça çeşitlenme farkı artmaktadır. Ana kaynağa en yakın yerde daha az değişim, ana kaynağa en uzak yerlerde ise daha büyük değişimler meydana gelebilmektedir (Turhan, 2011).

Müzik kalıpları geniş bir coğrafyaya has bazı temel özellikleri içinde barındırırken, o coğrafya içindeki daha küçük bölgelerin kültürel tercihlerine bağlı olarak “yöreye has” farklılıklar gösterebilir. Müzikal varyantın oluşumu hem bu yöresel farklılıklara hem de aynı yöredeki müzik kalıplarının farklı şekillerde kullanılmasıyla bağlantılı olarak algılanabilir. Bu farklılıklar müzikteki ezgisel ve ritmik değişimleri ortaya çıkarır (Elçi, 2011).

Oral, “Türk Müziğinde Çatal (Varyant) Türküler” başlıklı çalışmasında varyant türkülerini şöyle tanımlar: “Sözleri daha önce bilinen bir türkünün değişik bir ezgi ile yine bilinen farklı bir ezginin farklı bir “söz kalıbı, ritim, usul yapısı” ile ya da aynı türkünün farklı bir “ritim ve usul” ile ortaya çıkmasına varyasyonlu türküler denir” (Oral 2000: 22). Varyant türkülerine Anadolu’da verilen isimleri Nejat Birdoğan, *Notalarıyla Türkülerimiz* başlıklı kitabında şöyle sıralar: çatal, solak, solaklama, başkanti, varyant ve çeşitleme (Birdoğan, 1988).

Oral (2000), türkülerdeki varyasyonların söz varyasyonu, ezgi varyasyonu ve ritmik varyasyon biçiminde gerçekleştiğini ifade eder. Bütün bu görüşler ışığında halk müziği söz konusu olduğunda yalnızca sözlerin merkeze alınamayacağı müziğin de varyant yaratabileceği belirtilebilir.

Her ne sebeple olursa olsun türkülerin varyantlarının oluşması son derece doğal bir süreçtir. Türkülerde meydana gelen her tür varyant biçimi asla yadırganmamalı, aksine türküler için bir çoğalma, yenilenme, kendini yeniden var etme biçimi olarak kabul edilmelidir. Türküler varyantlar yaratarak çoğalmakta, çoğaldıkça da yaşama gücünü artırmaktadır. Varyantlar, türküler için âdeta bir tür yeniden doğuştur. Türkülerin hem

ezgisinin hem sözünün hem de usulünün kısmen de olsa değişime uğrayarak çoğalması, varlığını sürdürmesi, türküler açısından çok önemli bir kazanımdır (Güven, 2013).

Bu bağlamda TRT Halk Müziği Repertuarında yer alan bazı Isparta türkülerinin oldukça yakın coğrafi komşusu olan Burdur yöresindeki varyantlarını sözel, ezgisel ve usul yönlerinden incelemenin yararlı olacağı düşünülmektedir (<http://www.trtnotaarsivi.com>, 11.10.2013).

2. ISPARTA VE BURDUR TÜRKÜLERİNDE VARYANT ÖRNEKLERİ

Aynı yöre içerisinde yer alan veya coğrafi yakınlığı bulunan Burdur ve Isparta illerine ait 4 türkü sözel, ezgisel ve usul yönlerinden incelenmiş ve tablolar halinde aşağıda sunulmuştur.

Bu türküler: “Ardıçtandır Guyuların Govası”, “Güle Düştüm Gülmedim”, “Erik Dalı Gevrek Olur” ve “Ayva Dibi Serin Olur” türküleridir. Türküler TRT repertuarında yer alan ve rastgele seçilmiş Burdur ve Isparta yörelerinde ortak olarak bilinen türkülerdendir.

Tablo 1:Ardıçtandır Guyuların Govası Türküsünün Analizi

Türkünün Adı	Yöresi	Derleyen	Kaynak Kişi	Arızalar	Ses Aralığı	Ritmik Yapısı
Ardıçtandır guyuların govası	Isparta	Ali Canlı	Yalçın Özsoy	Fa# Do#	Fa#/ Tiz la	9/4
Ardıçtandır kuyuların kovası	Burdur	Mustafa Hoşsu	Hamit Çine	Fa# Do#	Mi/ Tiz sol	9/8

Tablo 1’de görüldüğü gibi Isparta ve Burdur yörelerinde benzer sözlerin kullanıldığı türküde, ritmik ve ezgisel bakımdan varyant oluştuğu anlaşılmaktadır.

Ardıçtandır guyuların govası
Suya goyvermiyor da kızın gavur anası
Ne ettim de aldattın aman Allah’ından bulası

Dolandım dağları da kar bulamadım
Halime münasip yar bulamadım

Uzun olur guyuların zinciri
Gıymatlı olur Aşalının aman da inciri
Salıverin amanın aman oğlanların gencini

Dolandım dağları kar parça parça
Aşalım geliyor el çırpa çırpa

(Isparta)

Ardıçtandır kuyuların kovası aman kovası
Ah suya koyvermiyor gızın aman anası
Hop bah tininom tinay da tini nay nom
Tinanini tininom tinay da tini nay nom

Ardıçtandır kuyuların aman sereni
Ben severim gel demeden aman geleni
(Bağlantı)

Uzun olur kuyuların aman zinciri
Ben severim güzellerin aman gencini
(Bağlantı)
(Burdur)

Isparta Yöresine ait “Ardıçtandır Guyuların Govası” türküsünün söz bölümlerinin ilk iki dizesinin Burdur yöresine ait aynı isimli türküsünde de kullanıldığını, söz aralarında yer alan bağlantı kısmının ise farklılaştığını görebiliriz. Isparta yöresine ait türküde *guyuların govası* sözü Burdur’da *kuyuların kovası* şeklinde değişikliğe uğramış, *gavur* kelimesinin yerine Burdur’da *aman* kelimesi kullanılmış, yine son bölümde *zincir* yerine *zencir*, *Salıverin amanın aman oğlanların gencini* yerine *Ben severim güzellerin aman gencini* cümlesi tercih edilmiştir. Her iki türkünün karar sesleri fa diyez ve arıza işaretleri aynı olmasına rağmen türkülerin melodik yapıları birbirinden tamamen farklıdır. Burdur türküsü 9/8’lik yürük bir türkü olup Isparta türküsü 9/4’lük zeybek formunda bir türküdür.

Tablo 2: Güle düştüm gülmedim türküsün analizi

Türkünün Adı	Yöresi	Derleyen	Kaynak Kişi	Arızalar	Ses Aralığı	Ritmik Yapısı
Güle düştüm gülmedim	Isparta/İğdecik Köyü	Salih Urhan	Cevdet Erdem	Sib Do#	Sol/ Tiz sol	9/8
Güle çıktım gülmedim	Burdur	Ferhat Erdem	Servet Tekin, Ramazan Yalçın	Sib2	Sol/ Tiz la	9/8

Tablo 2’de yer alan verilere göre Isparta yöresine ait *Güle düştüm gülmedim* türküsü Burdur’da *Güle çıktım gülmedim* şeklinde karşımıza çıkmaktadır. Ezgisel olarak değişime uğrayan türkü, ritmik açıdan aynı kalmıştır.

Güle düştüm gülmedim
Gülden düştüm ölmedim
Ela gözlü yarimi
Tam bir aydır görmedim

(Isparta)

Güle çıktım gülmedim
Gülden düştüm ölmedim
Güzel senle gezmesi (şerfem sen yaktın beni)
Sefayımış bilmedim

(Burdur)

Isparta yöresinde *güle düştüm* olarak söylenen türkü Burdur'da *güle çıktım* olarak değişikliğe uğramıştır. İlk iki dizesi oldukça birbirine benzer olan türkünün kafiye bakımından iki yöredeki benzerliği göze çarpmakta, Burdur'a ait olan türkünün üçüncü ve dördüncü dizelerdeki farklılaşma ve ara söz 'şerfem sen yaktın beni' dikkat çekmektedir.

Ayrıca iki türkünün melodik açıdan da varyant yarattığını söylemek mümkündür. Isparta türküsü si bemol ve do diyez arızaları almış olup, si koma bemol arızası alan Burdur türküsünden tamamen farklı bir melodiye sahiptir.

Tablo 3: Erik dalı gevrek olur türküsünün analizi

Türkünün adı	Yöresi	Derleyen	Kaynak Kişi	Arızalar	Ses Aralığı	Ritmik Yapısı
Erik dalı gevrek olur	Isparta/yalvaç	Ali Canlı	Havva Can	Sib	Fa#/ Tiz fa	4/4
Erik dalı gevrektir	Burdur	Yücel Paşmakçı	Özgür Kaya	Sib2	Sol/ Tiz la	4/4

Tablo 3 incelendiğinde, Erik dalı gevrek olur türküsünün Isparta ve Burdur yörelerinde ezgisel bakımdan varyant olduğu, ritmik yapı bakımından ise aynı olduğu görülmektedir.

Erik de dalı gevrek olur

Basmaya gelmez (ammanamman imanım)

Elin kızı nazlı olur

Üzmeye gelmez (ammanamman imanım)küsmeye gelmez

A güzel yürüşüne ben yandım

Güzelim sözlerine aldandım

(Isparta)

Erik dalı gevrektir Erik dalı gevrektir
Amanın basmaya gelmez Haydi basmaya gelmez
El gızı naziktir El gızı naziktir
Amanın küsmeye gelmez Amanın küsmeye gelmez

Eller oynasın eller Diller söylesin diller
Ne derlerse desinler O dilleri yesinler

(Burdur)

Isparta yöresinde *gevrek olur, nazik olur* sözleri Burdur'da *gevrektir, naziktir* olarak dönüşmüş, arasözler ve bağlantı dizeleri bakımından da farklılaşmalar meydana gelmiştir. Ayrıca Burdur yöresinde cümlelerin çift söylendiği de dikkat çeken bir unsurdur.

Bir önceki türküde olduğu gibi Isparta türküsü si bemol almıştır ancak ezgi içerisinde do diyez almaktadır, Burdur türküsü ise si koma bemol olarak ezgisel açıdan varyant yaratmıştır.

Tablo 4: Ayva dibi serin olur türküsünün analizi

Türkünün Adı	Yöresi	Derleyen	Kaynak Kişi	Arızalar	Ses Aralığı	Ritmik Yapısı
Ayva dibi serin olur	Isparta/Eğirdir	Muzaffer Sarısozen	Yöre Ekibi	Sib	La/ Tiz sol	9/8
Ayva dibi serin olur yatmaya	Isparta/Yalvaç	Ank. Dev. Kons.	Mehmet Ali Ünsal	Sib2	Sol/ Tiz re	9/8

Tablo4'e göre Ayva dibi serin olur türküsünün Isparta'nın Eğirdir ve Yalvaç ilçelerinde benzer sözlerle söylendiği ve ezgisel açıdan varyantın varlığından söz edilebilir. Türkülerin ritmik yapısında ise farklılık bulunmamaktadır.

Ayva dibi serin olur yatmaya
Kızlar gelir saklı gizli bakmaya
Altın ister ak gerdana takmaya
Yandım sürmelim gel gel

Ayva dibi lale midir gül müdür
Başındaki sırma mıdır tel midir
Ne bakarsın karşıdaki el midir
Yandım sürmelim gel gel

(Isparta/Eğirdir)

Ayva dibi serin olur yatmaya
Aman kızlar geldi seyrimize bakmaya
Altın ister ak gerdana takmaya

Diyemem, diyemem ah diyemem dillerin yeter
Yastık istemem kolların yeter

(Isparta/Yalvaç)

Isparta yöresine ait Ayva dibi serin olur türkülerinde Eğirdir’de, ilk iki dizeden sonra *Altın ister ak gerdana takmaya/Yandım sürmelim gel gel* şeklinde, Yalvaç’ta ise *Altın ister ak gerdana takmaya/Diyemem, diyemem ah diyemem dillerin yeter/Yastık istemem kolların yeter* şeklinde farklı bağlantı cümleleri söylenmektedir. Eğirdir türküsü sadece si bemol arızası almış olsa ezgi içerisinde do diyez kullanılmaktadır. Yalvaç türküsünde ise farklı olarak si koma bemolünün kullanıldığı görülmektedir. İki türkünün ritmik yapısı ise benzer özelliktedir. Bu türkü aynı yörenin, birbirine çok yakın farklı ilçelerinde bile sözel ve melodik varyantlarının olabileceğini gösteren dikkat çekici bir örnektir.

3. SONUÇ ve ÖNERİLER

Çalışmada sözel varyantları olan halk türkülerinin farklı yörelere ait olmasına rağmen TRT Türk Halk Müziği arşivinde yer aldığı belirlenmiştir. TRT Türk Halk Müziği arşivinde yer alan Isparta türkülerinde de söz konusu varyantların izlerini görmekteyiz. Benzer coğrafi özelliklere sahip iki komşu şehrin türkülerindeki bu ortak yapılar, uzaklık veya yakınlık gözetmeksizin sözel bir halk kültürü ürününün, kültürel bellek yoluyla aktarımı sırasında oluşabilecek değişiklikler ve varyantların en belirgin kanıtıdır.

Bu çalışmada örnek olarak seçilen türkülerde sözel varyant, ritmik varyant ve melodik varyant özelliklerinin tümünü görmekteyiz. Isparta’ya ait Erik dalı gevrek olur ve Eğirdir’e ait Ayva dibi serin olur türkülerini nota üzerinde sadece si bemol arızası almış olsa da türkü içerisinde tüm do seslerinde diyez arızası bulunmaktadır.

TRT Türk Halk Müziği repertuarı incelendiğinde Türkiye’nin birçok yöresinde benzer durumların olduğu görülecektir. Farklı yörelerin sözel kültür geleneklerinin farklılığı, başka bir deyişle türkü söyleme geleneklerinin çok yakın bile olsa yöreden yöreye değişmesi bu duruma yol açan önemli bir faktördür.

Birçok nedenle ezgisel, sözel veya usul yönlerinden varyantları olan türküler derlenerek kültürümüze kazandırılmalı, türkülerin her biri kendi içinde değerlendirilmelidir. Bir yöreye ait bir türkünün başka bir yörede veya aynı yörenin farklı bir yerleşim yerinde varyantlarının oluşması o türkünün çalınmış olduğu ya da sahiplenilmeye çalışıldığı anlamına gelmemelidir. Bu şekilde yanlış bir düşünceye varmak, halk müziğimizin zenginleşmesine ve derinleşmesine engel olacaktır. Dolayısıyla, türkülerin birbirlerine olan benzerlikleri veya eşdeğerlikleri düşünülmezsizin notaya alınıp arşivlenmesi gerekmektedir.

KAYNAKLAR

- Artun, E. (2005). *Türk Halkbilimi*, İstanbul: Kitabevi Yayınları.
- Birdoğan, N.(1988).*Notalarıyla Türkülerimiz*, İstanbul: Özgür Yayın Dağıtım.
- Ekici, M. (2006). *Türk Halk Edebiyatı El Kitabı*, (Kitap Bölümü), Ankara: Grafiker Yay. (4. Baskı).
- Elçi Coşkun,A. (2011).Sözselsel ve müzikal varyantlaşma Manilerin türkü içindeki dönüşümleri,*Milli Folklor*, 91,130-139.
- Elçin, Ş. (2005). *Halk Edebiyatına Giriş*, Ankara: Akçağ Yay. (9. Baskı).
- Güray, C. (2011). *Tarihsel Süreç İçinde Makam Kavramı*, İstanbul: Pan Yayıncılık.
- Güven, M. (2013). Türkülerin Varyantlaşması,*AtatürkÜni. Türkiyat Araştırmaları Enstitüsü Dergisi*, 145-156.
- Oğuz, Ö. (2000). *Türk Dünyası Halk Biliminde Yöntem Sorunları*.Ankara: Akçağ Yayınları.
- Oral, M. (2000). *Türk Müziğinde Çatal (Varyant) Türküler*. Yayımlanmamış Lisans Tezi, İstanbul Üniversitesi.
- Turhan, S. (2011). *Sivas Türküleri Oyun ve Saz Havalalarının Etkileşim Sahası*, Kültürümüzde Türkü Sempozyumu, Sivas.

İnternet Kaynakları

- TRT Türk Halk Müziği Repertuarı. <http://www.trtnotaarsivi.com>, E.T. (11.10.2013).